

СПОМЕНАР

РАДОМИР
1971-1992

Родитељи Ђорђо и Борика Шиљековић

СЈЕНИМА НАШЕГ СИНА
РАДОМИРА
1971 - 1992

СПОМЕНИК ПОДИЖУ ОТАЦ, МАЈКА,
БРАТ И СЕСТРА СА ПОРОДИЦАМА.

СЈЕНИМА НАШЕГ СИНА РАДОМИРА

Študentica Božica

Родитељи Ђорђо и Борика Шиљековић

СЈЕНИМА НАШЕГ СИНА РАДОМИРА

1971 - 1992

Приредио Миливоје Милошевић

Београд - Невесиње
2012.

ЈЕДАНАЕСТ ГОДИНА НЕИЗВЈЕСНОСТИ

Волио је Радомир свој родни град, свој Мостар, његову Неретву, хладну, бистру, и њене плаже и обале.

Стари мост и грађевине из неког давног времена, које су се огледале у води тиркизно-плаве Неретве, посјећивали су туристи из цијелог свијета.

Дивио се храбрости момака, који су изводили акробације скокова са Старог моста, урањајући у душу и израњајући из срца његове Неретве.

Волио је Вележ планину, која се наднијела над Мостаром, са кога су вјетрови расхлађивали паклене врућине у љетном периоду.

На обронцима Вележа су и његови Врапчићи, насеље гдје му је родитељска кућа, и Бјелушине, гдје је велика православна српска црква у којој је крштен.

Све је то волио, али је Радомир волио подједнако и Невесиње, његова села, Колешко, Морине, Дрежањ и Слаћко поље, гдје су му родитељи рођени, гдје је првим корацима проходао, гдје је прве ријечи проговорио.

Баба Павија, Слаћко поље и Благојевац, те Чудесна вода, били су му прирасли за срце. У Слаћком пољу је брао докољен, цвијеће које има тако лијеп и пријатан мирис да ријетко ко може одољети да га не убере и помириши.

Колешко и Моринска пространства, гдје му је друга баба Стана, дјед Јово, стричеви и тетке, сањао је и обожавао.

Подједнако је Радомир волио и дједа Обрена и дједа Јова, а такође и баке Стану и Павију. И они су њега вољели, био им је разонода, разговор... све им је био.

Све је то лијепо било док нису стигла зла времена. Авет

Сјенима нашеї сина Радомира

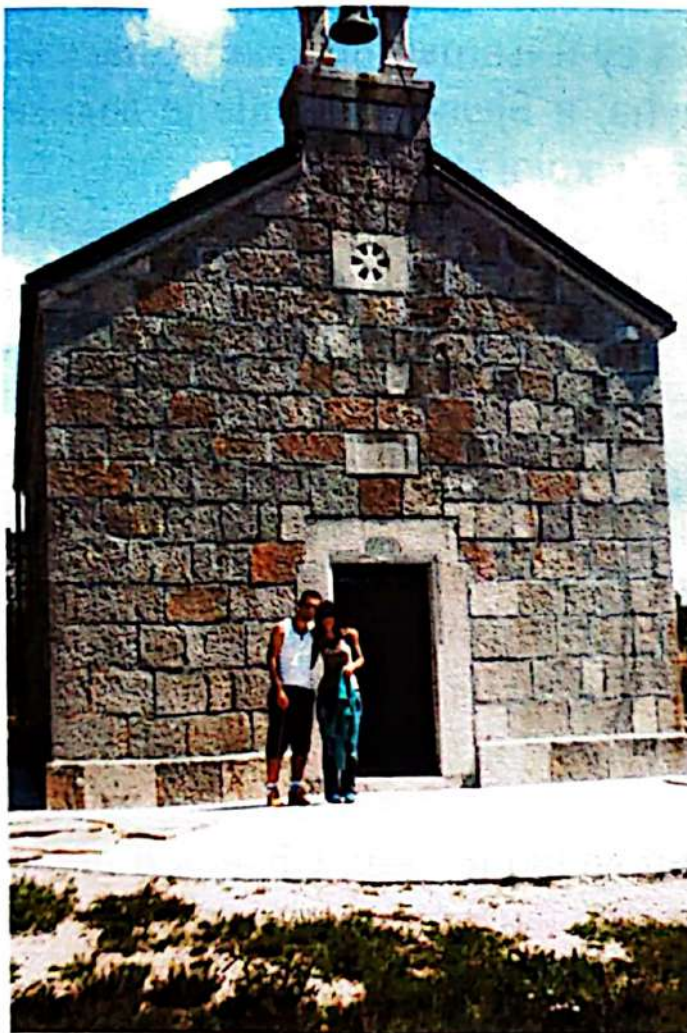
фашизма и зли људи уништише му лијепе снове. Даде Радомир живот за свој Мостар, за Неретву, за правду, за спас нејачи, за све што је вриједило.

Једанаест година неизвјесности и чекања да се врати у своје Невесиње било је узалудно.

Вратио се, али у сандуку, прекривеном српском тробојком.

На обдукцији, кад му је мајка кости препознавала, умивала их сузама и захваљивала се Богу што је бар тако дао да може доћи на његов гроб, на његову вјечну кућу да га упита: „Јеси ли се, Радомире сине, наспавао; јесу ли ти ране преболеле, Радомире, мајчина вјечита рано на срцу?“

Миливоје Милошевић

*Црква Св. цара
Константина и
царице Јелене у
којој је кршћена
Радомирова мајка
Бора. Овде је
Радомир долазио,
причешћивао
се и молио Боју.
Црква је у Слању,
на Волујаку у
Слаћком пољу.*

КОРАК ПО КОРАК ДО ПРВЕ РАДОСТИ

Мој животни пут је био трновит и тежак. Било нас је седморо у родитеља. Више смо били гладни него сити. Било нас је четворица браће и три сестре. Једна сестра је умрла од туберкулозе, врло млада.

Мене су у петој години дали у најам код неких сестара Андрић. Чувао сам стоку, а оне су биле сурове и неправедне према мени. Био сам и го и бос, спавао у штали са овцама. Лако је било љети, топло, могло се спавати и под дрветом. Зиме су биле тешке, западао би велики снијег и било је врло хладно. Јео сам јечмени хљеб са мало сира и сурутке. Био сам послушан, повјерљив и вриједан, па су ме тражили многи сељани да пређем код њих да их „слушам“.

Прошле су тако године, чини ми се пуних пет, а ја нисам ни у школу ишао, већ сам био самоук. Знао сам сва слова, а и рачунати до сто. Чувао сам педесетак оваца, знао сам их пребројати, а свакој сам и име запамтио. У ствари, ја сам имена давао. Навече бих одлучио јањце, тако да бих ујутро могао помустити овце, одмах послити попаска. Увијек је било око тридесет јањаца. Неколико оваца се сваке године близнило. Добро сам их пазио, тако да су летиле к мени чим чују мој глас. Дању су и овце и јањци били заједно.

У школу сам пошао у десетој години. Био сам бистар, тако да сам за годину по два разреда завршавао. Најбољи сам у школи био.

Кад сам мало порастао напустио сам сестре Андрић, вратио се родитељима и са оцем надничио код имућнијих сељана. Знао сам све радити; што сам очима видио, рукама сам стварао. Отишао сам на предвојничку обуку, па у војску. Служио сам морнарицу и био нишанџија на топу. И ту сам био најбољи. Кад сам одслужио војску, отишао сам у бијели свијет; отишао сам у Аустрију да радим. Нисам знао ни језик,

Сјенима нашег сина Радомира

ништа нисам знао, па је било тешко. Али сам знао радити. Зίδαо сам као врхунски мајстор, газде су то примјетиле и нису ми тражили никакве папире од школе. Свидио им се мој рад, цијенили су ме и давали ми највеће оцјене за сваки урађени посао. Долазио сам понекад и кући, помагао родитеље, браћу и сестре.

Код цркве на Дреновику сам упознао моју Бору. Била је лијепа црнка, од поштене породице Милошевић. Имала је петорицу браће и једну сестру. Бора ми се допала и брзо смо се узели. Она је остала да живи са мојим родитељима и браћом у Колешку, а ја сам радио у Аустрији и све више мислио на њу. Била је мирна, повучена, добро се слагала са мојим родитељима и браћом. Моја мајка је била строга, те је било трзавица, али се све добро завршавало. Сви су је цијенили, а и она њих. Сљедеће године смо добили прво дијете, сина, и дали смо му име Радомир. Послије Радомира нам се родио Драшко, а за двије године кћерка Даца. Била су то лијепа дјеца, а нас двоје срећни што их имамо. Радио сам од јутра до мрака, само да би они имали све.

Радомир је био миљеник свима нама. Сви су га вољели. И он их је волио, а највише стрину Зорку и стрица Рајка - Ћићу, како га је звао.

И Борин живот је био тежак, није била у најму, али су јој родитељи били сиромашни. И она је била више гладна него сита. Све што јој је живот био тежи, она је била све љепша.

Наш Радомир је био генијалац, најбољи у основној и најбољи у средњој школи. Био је омиљен свима, и друговима и професорима. Упоредно је учио и завршавао и музичку и трговачку и неке политичке школе. Уписао је и Правни факултет, редовно дао прву годину, и ту је био најбољи.

Почело се комешати у земљи Југославији. Говорио сам

да сви идемо у Аустрију, у свијет, али Радомир није био за то. Мислио је да никоме ништа лоше није урадио и да неће ни њему ништа бити. Почео је проклети рат, спасио је мајку, брата и сестру и многе друге. Вратио се, ко зна зашто, у Мостар, отишао је у смрт.

Нисмо вјеровали, тражили га једанаест година, вјерујући да је у неком логору. Међутим, душмани су га уништили, ни сам Бог га није могао спасти. Нас је завио у црно, да патимо довијека за нашом првом радости. Тако је Бог хтио. Хвала му. Остала нам је опет пуна кућа и ми смо Богу захвални, нека их Бог чува и сачува. Ми старимо, нас двоје, и корачамо у сусрет нашој првој радости, кад дође вријеме за то.

Ђоко и Бора Шиљејовић

Срећни родитељи Ђоко и Бора са својим анђелима Радомиром, Драјомиром и Дацом

У ИМЕ СЛАВЕ БОЖИЈЕ

Радомир је био богобојажљив, побожан, васпитан у духу Православља, као и цијела породица. Родитељи и дјеца су ишли недјељом и празничним данима у цркву. Постили су постове, сриједу и петак, славили Божић, Васкрс и крсну славу Светог Луку. Радомир је данас у Царству Небеском, а породица наставља у истом стилу.

Недељко, Радов ујак, у свом дневнику пише: „Дан је сунчан, али прохладан. Позна јесен је увелико завладала. Тридесети је октобар, предвечерје Светог Луке. У Невесињу сам, градићу бурне историје у српској кољевци јуначке Источне Херцеговине. Тачније, у селу Миљевац, а пред кућом вриједног и поштеног домаћина Ђока Шиљековића. Знам да је крсна слава домаћинства сутра, са том намјером сам и пошао. Поздрављам се са члановима домаћинства, које сам затекао испред куће, а унутра мене, као и све госте, дочекују домаћин и домаћица. Пошто је већ пао први мрак, улазим у кућу и већ из ходника гласно изговарам: 'О домаћине'. Изнутра чујем одговор: 'Ајде, напријед!' Отваравам врата и улазим у дневну собу. Називам Бога поздравом: 'Ође Бог и честит дом, и добра вече!' 'Добра ти срећа, и добро нам дошао', одговарају ми домаћин и домаћица. Поздрављам се и љубим и са једним и другим, и рукујем са већ пристиглим гостима. Неке од њих знам, а неке тек упознајем. Сједам за сто на једно од слободних мјеста и одмах чујем питање: 'Шта ћеш ми попити?' 'Па, ако се већ мора, онда једну домаћу лозу', велим ја. Убрзо ракија стиже, а домаћин подиже чашу и наздравља: 'Добро нам дошли, сви ви вечерас, ви нама, а Свети Лука и нама и вама! Живјели!'

Долазе гости, све једни иза других, сва се мјеста убрзо попунише. Соба је пуна као шипак. А домаћин и домаћица сваком госту поклањају велику пажњу. Прилазе и питају за њихово здравље и здравље њихове породице. Сједоше и њих двоје на мјеста за њих резервисана. Послугу преузеше млађи, тако и треба, на млађима свијет остаје. Драшко и Наташа, Ђоков и Борин син и снаха и два унука Никола и Раде. Мала Милица је малена и нема обавеза, а пошто је природно умиљата, сви је гости понешто запиткују, па је у центру пажње. На столовима је свакојако пиће и меза, па гости причају и конзумирају по жељи.

Разледам дневни боравак, мјесто гдје сједимо. Лијепо уређен; на зиду икона Светог Луке, кандило, јарам и свијећа. Иконостас је радио Ђоко, лијепо изрезбарио, тако лијепо као да говори. Све је ово урађено од трешњина дрвета, а само су гусле од јавора сува. И оне су на зиду. Поред гусала је капа заврата. Црна околиш на капи заврати је знак жалости, за Србима изгинулим на Косову ради неслоге. На врху је црвена чоја, а на чоји златним концем извезен крст и четири слова 'с', што значи: само слога Србина спасава. На зиду је слика Радомирова, момка због кога је кућа у жалости. Ноћас се не пјева, не чују се гусле јаворове као некад. Тако је неколико претходних година. Већином се прича о Радомиру. Свако од гостију је понешто лијепо рекао, а лоше, и да је хтио, није имао шта.

Раде је знао са сваким о свачему разговарати. Старији су га слушали, а млађи и гледали и слушали; имали су шта од њега научити, каже богомдани кум Јагош Ковачевић.

Развила се прича, било је милина слушати шта се све лијепо о њему испричало. Причали су кумови, ујаци, пријатељи и другови. Његова свака ријеч је била обичним

људима за размишљање, каже Славко. Жара, Жељко, Рашо и Копро су причали о доживљајима из дјетињства. Заједно су расли, а свака Радова ријеч је била поучна. Рада и Жара о њему причају са очима пуним суза. Били су кумови, пред олтаром их је Радомир вјенчао. Рада и Жарко Голијанин су у браку добили двије кћерке, два мала анђела. Чекали су кума да стигне, да им крсти дјецу, али Господ није тако одредио, па је тај свети чин учинио Радомиров брат Драшко. Боже, нека се срећно и Богом благословено. Амин. Кумство је свети чин за страхопоштовање. У српском народу се каже: Бог на небу, кум на земљи. Кад наиђеш испред кумове куће, ако немаш времена свратити стани, окрени се према кући, капу скини и прекрсти се.

Поштовали су Радомира другови и професори у школама и на факултету. Волио је дјевојке, а и оне њега. Многе су га сањале, а његова љепота, памет и доброта давали су му за право.

Сати су пролазили као минуте, столови пуни разног предјела, па, иако смо се служили као у својој кући, домаћин је позвао сина и снаху и рекао: Ћецо, ко је и говеда погубио, досада је вечерао. Одмах се схватило, и почело је скидање предјела и постављање готових јела. Ово је поднебље гдје се за славу обавезно поставља вечера, такви су обичаји и од тога се не одустаје. Пали се вечерња славска свијећа и поставља каља на столове, те кувано суво месо и црно вино. Постављају се и погаче које су печене са крсним хљебом. Домаћин и долибаша позивају госте и укућане да устану и помоле се Богу и Светом Луки за здравље и напредак. Чита се Оченаш и Вјеровање, а млади домаћин или домаћица у кадионицу стављају брикете и тамјан, потпаљују и каде. Прво каде свијећу и икону, те со-

фру, све редом присутне, све просторије, около себе и самог себе. Ради напретка у кући Оченаш и Вјеровање читају најмлађи чланови домаћинства мушкога рода. Овдје су то Никола и Раде, Ћокови и Борини унуци. Кад се молитва заврши, домаћин сједа и сви остали сједају, па почиње вечера. Вечера се, и наздравља.

Каља је слатки купус куван са неколико врста сировог меса. Мање главице купуса се сијеку у четири дијела, у виду крста, по неки цијели кромпир и месо. Слаже се ред купуса, понеки кромпир невелик цијели и ред меса. Месо јареће, јагњеће и јунеће, ситно исјецкани бијели и црвени лук, и тако редом док се не напуни котао величине тридесетак литара. Доспе се мало воде и тако се крчка неколико сати на шпорету, по могућству на дрва. Лука се ставља помало, само ради ароме, воде се досипа помало, јер сирови купус пусти и сам воду. Никада каља није слађа него за славу. Ту је и говеђи гулаш и свињски паприкаш. Послије јела са кашиком долази печење. Сервира се јагњеће и јареће печење, а била је и млада прасетина. Кућа је добростојећа, па свега има у изобиљу, ту су салате, купус рибани, краставци и кисели купус. Точи се црно вино, сокови и пиво. Здравнице се ређају једна за другом. Пије се по жељи; вино, пиво и ракију пију мушкарци, а сокове жене и дјеца. Све је по Божјој заповјести, прича се, пије се, лијепо је, само се не пјева, тужно је. Колачи и слатко су посљедњи, а кафа по жељи на крају. Овако је данас, а да је слава у сриједу или петак, сервирала би се риба. Наставља се прича и ређају здравице. Овако иде до касно у ноћ или до раних јутарњих часова. Оближњи гости у неко доба ноћи иду на спавање, а онима из далека се распремају собе и гостињске одаје.

Овдје код овога домаћина, а и код других, велика се

Сјенима нашеї сина Радомира

пажња поклања ноћи уочи славе. Да је Бог дао, да нису изгубили сина Радомира, овдје би се три дана и три ноћи пјевало и играло. Овдје би се веселило и шалило, али је Божја воља била јача.

Освиће нови дан, освиће Свети Лука. Мислим да укућани нису уопште спавали, цијелу ноћ су нешто радили. Треба госте опет дочекати и лијепо угостити. Слава је најрадоснији дан у години. Долазе кумови, долазе дјеца, рођаци и пријатељи и сви доброжелитељи. Сервира се доручак одмах послије јутарње кафе. Ко год да дође на славу буде почашћен и нахраћен. Врата су отворена сваком добронамјерном госту. Пристижу званице у све већем броју. Велики дневни боравак са десетак столова постаје претијесан. Дјеца и млађи прелазе у друге просторије, које су намјењене за њих. Послужују их два Ђокова унука, Раде и Никола, помаже им и сестра Милица. Свакоме се угађа, то је обичај у кући великог домаћина.

И јутрос преовлађује прича о Радомиру и код старијих и код млађих званица. Тамо гдје сам ја гледају се слике и породични албуми. Гледамо слике од рођења до судњег дана. Многима су сузе у очима, док гледају Радомиров први дан уписа у школу. Пред њим је буквар, а његове очи виде много више од тога. Да се примјетити да је генијалац. Породичне групне слике на разним мјестима. Слика са братом и сестром на Корићкој јами, мјесту гдје ће страдати многи Срби билећког краја. Гледамо Радомирова свједочанства из основне и средње школе, све саме петице. Гледамо индекс са Правног факултета, гдје је редовно давао сваки испит са највећим оцјенама. Све му је Господ подарио, сем дуга живота. Ко ли је згријешио, шта ли је он згријешио да га оваква зла судбина снађе. Господ даје, а и

себи узима оно што је најбоље.

Сат по сат, прича по прича, и ускоро стиже подне. Вријеме је да се упали крсна свијећа, постави погача и крсни хљеб, те бокал са црним вином. Хљеб се ставља пред долибашу и кума. Све је лијепо обављено и сви устајемо у славу Божију. Кади се упаљена свијећа, икона, софра и званице, чита се Вјеровање и Оченаш. Хљеб ломе долибаша и кум. Долибаша изговара ријечи: Које су га руке красиле оне се познавале међу осталим рукама, као звијезда Даница међу осталим звијездама.

Хљеб се прелама преко руке кумове, посипа се црним вином унакрст из бокала који је на столу. Пола крсног хљеба се даје неком од млађих званица да однесе попадији, а пола изломи и даје званицама. Да није као што јесте, било

*Радомиров
сїриц,
Радован и
долибаша
ломе крсни
хљеб код
ујака за
Свешу
Пешку,
ујакову
крсну славу*

Сјенима нашег сина Радомира

би ту много шале и смијеха, али како је тако је. Долибаша узима бокал са вином и наздравља домаћину, домаћин куму, и тако унакрст док се сви присутни не напоје славским вином. Изговарају се ријечи: Здрави сте од лијепе славе Божје, која може да нам поможе! Док наздрављач пије вино, остали му одговарају: Ко пије вино од славе Божје помог'о му Бог и слава Божја. Тако се сви изређају. Да су времена боља, овдје би долазиле здравице од осталих рођака и ишла одавде у њихове куће. То је бардак са црним вином, а унутра здрава црвена јабука. Пије се и испија, а ко попије и испије вино њему припада јабука. Каже се: јунак и бардак. Полако се припрема ручак, неколико врста јела. Гости се сами служе, по принципу шведски, а ја бих рекао српски славски сто. Сарма је неизбјежна, а послије печење. Има га као дрва. Пред кума и пријатеља се ставља јагњећа бравља плећка. Обично су то овнови тешки по осамдесет килограма живе ваге. У љепша времена би се шалили: глава глави, плеће арамбаши, а фукара море и ребра.

Пролази дан брзо, овдје се слави три дана, још увијек неке званице долазе, а неке одлазе. На славу се не шаљу позивнице; ко дође, добро дош'о. Био сам до увече, било ми је лијепо. Било је и суза за Радомиром. Покој души нашем ратнику, он је у строју небеских српских ратника са друговима. На земљи напредак остатку, и нека се у овој поштеној кући чује све више дјечји смијех и нека сваки дан дође на радост свима. Амин.

За вјечна покољења

Радомиров ујак Негељко и ујна Кашица Милошевић

СЈЕНИМА МОГА СЕСТРИЋА РАДОМИРА ШИЉЕГОВИЋА

Изнад најљепшег нереда природе,
Као пали иницијали птице слуте
Твоје намјере, твоје путе,
Пријатељу.
Викнеш ли, дотрчаће висови
Закићени страхом,
Пуни безобразлука биља.
Запјеваш ли, планина ти пјесму врати,
Црним чавлом глога избуцану.
Херцеговино, хигијено језика,
Згужвана географијо Југа,
Сад шутиш са душом у тору
Док метак лелеће од немила
до недрага.
Само се жути шипак кеси
Својим црвеним зубима Југа.
Херцеговци!
Ви што лежите без имена и завичаја,
У амфитеатру биља,
Док кадуља и милодух и росоподи
Спремају горке мелеме
У вашим заспалим мрежњачама.
Небо, ружа вјетрова води вас
Ка жустрој зеленој Неретви,
Што вјечно игра жмуре
Са својим обалама.

Михајло Милошевић

ДОК СТОЈИМ НАД ТВОЈОМ ХУМКОМ

Стојим нијем са капом у руци и кандилом у срцу над твојом хумком под мирним небом завичаја. Спавај, млади витеже, у великој колијевци слободе. Почасну стражу нек' ти вјечно чувају витезови Вележа, Црвња и Бјелашнице. Спавај, мој сестрићу, вјечно млад у сјенци хладовитих шума Буквице, недалеко од куће твојих родитеља у Миљевцу, на чијим цвјетним ливадама се играју невина дјеца, твоји рођаци.

Сјећам се твог дјетињства. Рођен у лијепом, сунчаном Мостару, на радост твојих родитеља Ђока и Борике, поштених и племенитих горштака из Невесиња. Са собом си понио све најљепше особине својих предака: љепоту и стас, бистрину ума, честитиост и племенитост. Био си узор породици и читавом крају, и понос млађем брату и сестри. Растао је соко бљештавог ума, изразите мушке љепоте, обликован Неретвом и сунчаним Мостаром. Ништа није било препрека твојој полетној младости и срећи.

Школа, војска... све си завршавао са успјехом и на вријеме, и баш кад си уписао прву страницу у чист индекс и чисто срце, уписао си и најљепшу страницу свог и херцеговачког епа. А онда, облаци црне слутње су почели надолазити са Запада. Подивљало Усташтво, пуно мржње према Србима, ваљало се са својим камама и маљевима. Из забетонираних јама процвиље поклана нејач. Међу првима си устао у одбрану свога рода и племена. Ту, на нашим обалама, заувјек се угасила једна лијепа и полетна младост.

Спавај, драги мој сестрићу, у самом срцу Српства, мирно спавај. Дуго, бескрајно дуго, смо те тражили,

твоји несретни родитељи, црни и чемерни, по свим бојиштима, логорима и згариштима наше ојађене и несретне Херцеговине. Да не останеш без крста и биљега. Твоја неуморна мајка Борика, која је сваку стопу сузама залила, послије толико година те пронашла, инстиктом мајке – „Мора неће да постоји под капом небеском!“

Бог, велики Бог који награђује упорне, ипак нам је помогао. И сад, док стојим над твојом хумком, враћају ми се слике из Спомен-собе у Невесињу: Ти и Здраво, и цијела једна младост српске Херцеговине, млади, лијепи, насмијани, станујете у мом сјећању. Каква жртва за слободу, на олтару Отаџбине. На твоју сахрану је дошло све што је могло.

Спавај, мој сестрићу, поносни млади витеже, у сјенци хладовите шуме Буквице. Дао си све што се могло дати.

Са капом у руци и кандилом у срцу клањам се твојим сјенима. Бог ти подарио мир и спокој.

Твој ујак Михајло Милошевић

*Радомирови ујаци Недељко,
Михајло и Миливоје са унучадима*

ШТО НАС ОСТАВИ?

Раде,

Био си прва и највећа радост својих родитеља. Њихов понос, срећа... њихово сунце... њихов живот. Посветили су ти се у потпуности, његовали те, васпитавали и вјеровали у твоју свијетлу будућност. А ти си њихову пажњу цијенио и бескрајно си их волио. Увијек си на вријеме, успјешно, завршавао своје обавезе. Да бисмо могли причати о теби, требало би да имамо бар дјелић твојих врлина... а ти си их имао много...

Господ те надарио свим оним што краси људско биће. Корачао си путем свјетлости и чинио добра дјела. Био си скроман и несебичан. Волио си живот, волио си људе... А посебно мјесто у твом срцу, сви знамо, заузимала је Сандра.

Али, у твојој двадесетдругој години, судбина нам те узела.

Тамни облаци рата су се надвили над твојим родним градом и уништавали све пред собом. И ти си изабрао да покушаш да помогнеш свом народу, да заштитиш немоћне, недужне, свој дом. Ризиковао си живот без размишљања, али облаци су те стигли, узели су те од нас и понијели на небо, у свјетлост у којој си се поново родио у Царству Небеском.

Испратили смо се са овога свијета са неизмјерном тугом. Родбина, пријатељи, кумови, сви су били ту. Ти си отишао, али остали смо ми, да те се сјећамо са поносом и љубави, да те чувамо од заборава.

Живиш у нашим срцима, заувјек.

Ујна Јања и ујак Миливоје Милошевић

РАДОМИРЕ БРАТЕ И ВИШЕ

Био си ми и брат и друг. Учио си ме да изговарам прве ријечи, да пишем прва слова. Учио си ме да се лијепо понашам, био си ми узор. Био си ми заштитник, скупа смо се смијали и плакали. Радовали смо се ја, ти и Драшко оцу кад долази из бијелог свијета, мајци кад нас милује погледом, обасипа савјетима. Имала сам чврст ослонац у теби, могла сам безбрижно да се играм, растем и развијам. Поносила сам се са тобом, таквог брата нико није имао на свијету.

Све што је лијепо кратко траје; стигоше нека зла времена. Авети се повампирише, зли људи изникосе, и сан лијепог живота се прекину. Почеле су бесане ноћи, ти си у одсуству тате, преузео бригу о нама, мени, брату и мами. Одвео си нас у Невесиње, тамо је било сигурније. Оставио си нас код ујака и баке. Помагао си нама, а помагао си и осталима. Стари и нејач су гледали у тебе као у спасиоца. Ко ме год си могао помоћи, ти си помагао. Кад си мислио да си нас и многе спасио, учинио си погрешан потез.

Погрешио си први пут у своме кратком животу. Вратио си се у родни Мостар, у наше Врапчиће. Хтио си помоћи друговима, ратницима, заштитницима српског и осталог недужног становништва. Упао си у гротло вулкана, из кога ниси могао изнијети живу главу. Нестао си заувјек, а нама оставио бол у срцима да носимо ми твоји најдражи до краја живота. Тражили смо те на све стране, погледали и очекивали да нам се вратиш. Међутим узалудно. Отац Ђоко и мајка Борика, са сузама

Сјенима нашег сина Радомира

у очима, проводили су бесане ноћи и чекали нови дан, посјећујући цркве и манастире, молећи Бога за твој повратак. Кандило и свијећа пред иконом Светог Луке гориле су стално. Мајка Бора није шишала косе пуних десет година чекајући твој повратак. За то вријеме ја сам порасла и удала се за Александра. Бог нам је дао пород, имамо три дјевојчице, три златне јабукице, три анђела. Стално им причам о теби и једног дана си се вратио онако како нисмо жељели. У чамовом сандуку прекривеном српском тробојком. Мајка те је препознала међу твојим друговима, умила ти кости сузама и захваљивала Богу што те можемо достојно, послје десет година, сахранити. Испраћен си до твоје вјечне куће са сузама твојих родитеља, родбине, кумова и пријатеља у великом броју. Река суза је потекла, небо се отворило плачући за тобом. Јаук и плач одјекивали су твојим Невесињем. Отишао си вољени брате. Данас сам овдје пред твојом вјечном кућом.

Марија, Катарина и Јана се играју као вјетрић и лишће. Плач и смијех се смјењују, а мени срце пуно, подсјећа ме на вријеме кад смо нас троје били мали и срећни. Али Раде имала сам лом на срцу! Неизљечив до краја живота мога. Господ ми је даровао још једног анђела, али га је одмах узео себи. Хвала му, то је Његова воља. Нека ми сачува остатак, и опет добро. Бог дао, Бог га узео. Радомире, рано моја, чувај ми мога Воја, заштити га, као што би своје заштитио, помилуј га умјесто мајке и оца његова. Развијао се у мојој утроби, девет мјесеци, а од када га је мајка чула уживо, сваки његов покрет чинио ми је радост, како мени, тако и мом Александру, јер је и он својом руком осјећао покрет наше заједничке радо-

сти. Нека мој Војо са својим ујаком почива у миру, ја ћу за вама туговати, до краја мог живота.

Гледам ноћу звијезде, двије имају најјачи сјај у мојим очима. Радомире, брате мој рођени, чувај мога малог анђела, пази на њега, као што си чувао и пазио нејач од крволока овога свијета. Ја ћу упаљеним кандилом и свијећама освјетљавати ваше небеске путеве, а сузама залијевати цвијеће, јер знам, вас двојица сте безгрјешни, па вам је Господ дао кључеве Рајског врта, да почивате у миру, где почивају све праведне душе.

Радомире, витеже мој, стојим пред твојом вјечном

кућом, гледам твоју слику и мислим, све ти је Господ даровао осим дуга живота. Имао си и стас, памет, доброту и љепоту, али кратко Радомире. Да ти кажем да је мој и твој брат Драгомир са нама. Бог му је дао складан

Сјенима нашег сина Радомира

брак, он и његова Наташа, твоја снаха, имају троје златне дјечице, три анђела, два сина Николу и Рада и кћерку Милицу. Поносни су на тебе, што су имали тако племенита стрица, а Ната храброг дјевера, витеза који стоји у строју српских ратника под командом славног Кнеза Лазара и великог Милоша Обилића.

Раде, почивај у миру, вјечно ћеш остати у срцима свих нас.

*Благо оном ко довјека живи, имао се рашћу и родићу,
вели Његош.*

Неушјешна швоја сестра Даца Ђерић

Сшциц Рајко Шиљеиовић >>>

РАДОМИР ЈЕ ПОНОС БРАТСТВА ШИЉЕГОВИЋА

Имао је Радомир три стрица: Мића, Рајка и Паја. Имао је и три стрине: Зорку, Бојану и Милену. Све их је волио и поштовао, а и они њега.

Стриц Рајко – Ћића, како га је Раде звао, и стрина Зорка били су му најдражи. Слушао је стричеве приче, волио га и жалио што Рајко није имао једну руку, коју је изгубио играјућу се бомбом још као дијете. Иако је десну руку имао само до лакта, Рајко је све послове обављао нормално. Косио је сијено, пластио, товарио као и остали људи. Све мајсторске радове је радио, зидао куће, правио виле и грабље, радио све што је требало у једном сеоском домаћинству.

Стрину Зорку Радомир није одвајао од своје мајке, слушао ју је, а она је њега миловала и савјетовала као и свога сина Радована и кћерке Мару и Радмилу. Никада га није чак ни повишеним тоном упозорила на неки његов дјечји несташлук. Једноставно, Раде није давао повода за тако што.

Када је Радомир ојачао помагао је или чак одмјењивао стрица у неким физичким пословима. Помагао му је сакупљати, товарити и возити сијено са равних Морина.

Морине су висораван гдје се сударају медитеранска и континентална клима, гдје се вријеме мијења и три пута на дан. Здравно мјесто, мјесто гдје се раде тешки послови, а умор се не осјећа. Ту је добра вода, чист ваздух и јака храна. То је једна ваздушна бања, љечилиште од анемије, крвна слика се лако поправља, а повишени крвни притисак и масноћа у крви су далеко од ових гор-

Сјенима нашеї сина Радомира

штака. Ради се доста, а људи лијепо и витално изгледају. Овдје живе горштаки стогодишњаци.

Стриц Рајко и стрина Зорка су направили кућу у заједници са Радовим родитељима у Врапчићима, насељу у близини Мостара. И поред тога су обрађивали земљу у њиховом Колешку и Моринама.

Стрина Зорка је умрла млада; Раду је то тешко пали, било му је жао, јер ју је много волио.

И остали стричеви, и тетке Милосава и Радојка, направили су куће у Врапчићима. Раде их је поштовао, а и они њега.

Све је било лијепо до почетка несрећнога рата. Сви су се они извукли и изашли живи из њихових Врапчића, све их је Радомир спасио. Изашао је и он жив, али нека зла судбина га је вратила у Врапчиће. Тада је први и посљедњи пут погријешио и ту грешку је главом платио. Све је мислио да може још некоме помоћи, некога спасти. Такав је био од рођења: хуман, поштен, лијеп и паметан.

Послије једанаест година кости племенитог српског витеза почивају у његовом Невесињу окружене Вележом, Црвњом, Моринама, Колешком, Дрежњем и Слаћким пољем, мјестом које је Раде неизмијерно волио.

Мирно почивај, млади вишеже!

Ми, твоји најдражи, те носимо у срцима!

Породица Шиљејовић

ПРИЈАТЕЉИ И У ТУЗИ И У РАДОСТИ

Радомирови родитељи Бора и Ђоко имали су у Мостару и Врапчићима много пријатеља. Међусобно су се посјећивали, долазили једни другима на разговор уз ракијицу и кафицу, на славе, свадбе и мобе.

Неке од њих су познавали са посла, неке из комшилука, а већину преко своје дјеце.

Њихови велики кућни пријатељи су били породица Антељ, Милева и Обрад, дивни људи, праве комшије, онакве какве човјек може само пожелити. Обрад, људина и поштењачина, је радио у Соколу, фабрици авиона у Мостару. Цијенили су га другови с посла, комшије Срби, Хрвати и Муслимани. Није био националиста, није људе дијелио по вјери, по боји коже, нити по идеологији. Таква је била и Милева, веома лијепа и добра у души. Међусобно су се вољели, склопили брак, изродили дјецу. Добили су двоје дјеце: сина Миленка и кћерку Аљонку. лијепо су васпитали и школовали дјецу; били су једна права српска породица, породица за примјер. Били су и остали цијењени, гостопримљиви и радо виђени људи.

Бора и Милева су биле као сестре нераздвојне, добре другарице. Обрад и Ђоко, такође другари, једни другима су били на помоћи у сваком погледу.

Такво пријатељство и поштовање су и њихова дјеца наставила. Радомир се више дружио са Аљонком него са Миленком. Миленко је био мало старији од њега, па је имао друштво из своје генерације. Дјеца су се слагала не само као комшије већ као браћа и сестре.

И једни и други родитељи су гледали на њих, као да су их родили. Савјетовали су их, указивали на пропу-

Сјенима нашеї сина Радомира

сте, похваљивали их, а ако се затекну у кући и ручали са њима.

Како Обрад и Милева, тако и Бора и Ђоко су живјели као једна породица.

Све је било тако док није настало зло вријеме. Неки зли људи, неки пси рата, звијери никнуше у њиховом Мостару. Изетбеговићеви и Туђманови фашисти, потпомогнути бјелосвјетким олошем, задојени мржњом према Србима и осталима који нису као они, започеше грађански рат. Напади на војску и прогон Срба су поставили свакодневница.

Видјели су Радомир и Миленко шта се све спрема, па су извукли породице на сигурније мјесто, у слободарско Невесиње. Успјели су спасти врло мало материјалних добара. Помагали су и другима.

Спасли су родитеље, спасли су браћу и сестре, али у души су им били Мостар и Врапчићи, а пред очима буктиње и згаришта њихових кућа у којима су младост провели. Осјећали су јаук и плач нејачи којој нису могли помоћи и вратили су се назад. Не зна се тачно да ли су отишли заједно, али се зна да су нестали истога дана, тога петнаестог јуна, враћајући се са истим циљем, да још некоме буду на помоћи.

Пролажаше дани, мјесеци и године, не враћају се ни Радомир ни Миленко. Родитељи обилазе, распитују се и траже своју дјецу, своје синове, своје племените витезове, надајући се добром вијестима.

Аљонка се удала, изродила троје златне дјечице: Ђорђа, Симеона и Борику. Живи са својим Бајом, пази на родитеље и чека братов повратак.

Болесни и тужни родитељи не скидају са својих усана

имена Радомира и Миленка.

Радомир је дошао, онако како нико није желио, а за Миленка још тиња нада да ће једног дана стићи да обрадује своје родитеље, да им олакша старост и болест, да им исприча гдје је био, гдје се задржао. Даће Бог и Свети Василије Острошки да тако и буде.

У кући сам Обрадовој и Милевиној, они скрхани од болести и ишчекивања. Обрад обневидио, препознаје људе по гласу, Милева болесна лежи. Моле заједно Господа да им помогне. На зиду је Миленкова слика, на очима његових родитеља сузе. Причамо о Миленку, о свему шта се десило, спомињемо Радомира.

- Бора и Ђоко бар знају гдје им лежи Радомир, гдје су му кости, оду и исплачу се, па им буде лакше. Ми тугујемо и надамо се добру. Дођу нам Аљонка и Бајо са дјецом и умање нам мисли, са њима разговарамо и буде нам лакше – кажу Обрад и Милева.

Господе, смилуј се на ове добре људе, помози да се Миленко однекуд жив појави, да нам исприча гдје је био и шта је одвукло њега и Радомира у тунел из кога Радомир није више угледао свјетлост дана. Њему се надамо сви, живом и здравом. Даће Бог и Пресвета Богородица, у које се ми уздамо.

Амин.

Миливоје Милошевић

ШИЉЕГОВИЋ РАДОМИРУ

Годинама нисам мог'о
Да ти предам покој души
О, мој друже из младости,
И задња се нада сруши
Да те видим насмијана
Међу друштвом једног дана.
Једанаест је прошло љета
Откад ниси међу нама
По рају ти душа шета
А кости ти крила тама.
Али их неће крити више
Јер Свевишњи Господ даде
Да по српском обичају
Сахрани се Ћоков Раде.
Што је Србин из Мостара
Сви његово име знају
Бољи момак није дуго
У овоме рођен крају.
Од свих нас се разликов'о
По доброти и памети
Сјећање на њега није
Није могло умријети.
Рат проклети завршен је
И времена иду нова
Још увијек сахрањују
Кости младих витезова.

А РАДОМИР ШИЉЕГОВИЋ

Са својије' два'ес' љета
Животу се радовао
Ал' судбина не дâ клета
Да настави дјело своје
Буде понос најближима.
Као што је њихов Раде
Данас мало људи има
За живота кратког свога
Бјеше слика свој родбини
По љепоти и памети
Узор српској омладини.
А лијепе Херцеговке
Пролиле су горке сузе
Сјећају се горске виле
Што је Господ младу узе.
Мајка Бора рањена је
И са своје братске стране
Нек' је тјеше унучићи
Ублажују грдне ране
Јер је нашла миљеника
Најстарије чедо своје
Пре једанаест пуних љета
Што у рату погин'о је.
Стиг'о Ђоко из туђине
Да сахрани сину кости
У вријеме искушења
Баш велики кад су пости.

Фала Богу, брат и сестра
Сад имају фамилије
Ал' остаде бол вјечити
Што међ' њима Раде није.
Он је био најстарији
К'о оца га поштоваше
Нек' на њега буде налик
Братић што му име даше
Племенитог стрица свога
Велико му оста име.
Нек' се Драшко с њим поноси
Јер је Ђоко има' с киме
А млад јунак нек' почива
Колијевка ће је лава
Насред равног Невесиња
Нека му је вјечна слава!

АМИН

Александар Дамјанац

КУМЕ, БРАТЕ...

Изабр'о сам тебе Раде,
и за кума и за брата,
да овјенчаш покољења
нова – наша, но би рата.

Сјећам се – к'о јуче бјеше:
младост наша почела је,
гањали смо лопте, цуре
сањали смо дане љепше.

Уснули смо и слободу,
од туђина и од таме,
вјеровао ти си само,
у крст часни, боље дане.

Мостарске су пале кише,
Неретва је захучала,
када нас је вихор рата
одвојио од кума и брата.

Тог тренутка присјетим се,
присјетим се, ал' нерадо,
вјеровао ја сам слијепо,
да си куме утекао.

Знам да ниси кукавица,
никад такав ниси био,
лавље срце куцало је,
и када си погинуо.

Нада нас је све држала,
сањали смо те ноћима,
како сретан дозиваш нас,
с ријеке неке – ал' би варка.

Поносни смо ми и сада,
поносни смо још и више,
твоја смрт нам бјеше нада,
слобода српска да се пише.

Али кнедла у грлу је,
на мисао о том дану,
моје срце и сад скаче,
што не могох извидат' ти рану.

Јер братска љубав повеза нас,
како тада - сад и више,
деценије прохујаше,
али слика се не брише.

Пошту теби често одам,
присјетим се пијанки кроз причу
наших дугих разговора,
твојих бистрих савјета – једном ријечју.

Пјесник нисам то је јасно,
теби зборим јер си часно,
погинуо и живио,
срећу тугом овјенчао.

Тешко нама, у жеженој тузи,
суза наша горчином се крије,
што јунака к'о ти брате,
међу нама више није.

Братску сузу пуштам први,
пртена сам ти ја срца,
недостају мени браћа,
моја душа и сад грца.

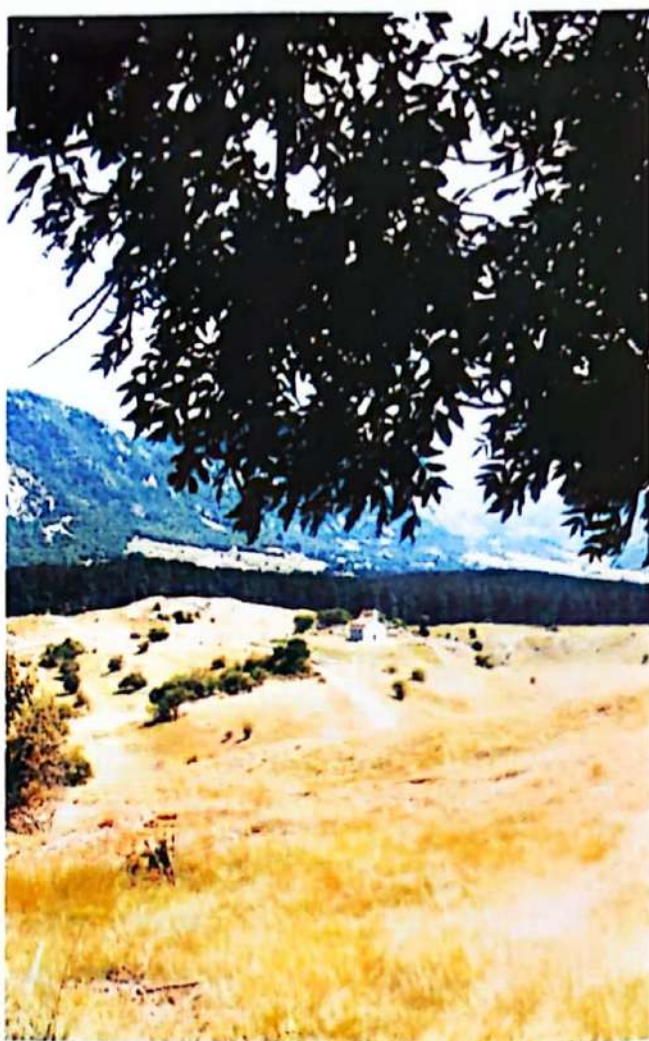
Зато поздрав теби шаљем,
вазда си ме разумио,
пренеси га небесима,
знаћеш ком' сам наумио.

Жарко Голијанин

СВИ ПУТЕВИ ВОДЕ У СЛАЊКО ПОЉЕ

Од Оцака бега Љубовића, петнаестак километара преко ријеке Заломке, уз дугачку Некудину, стиже се до брда Стражевица. Пут је занимљив са много лијепих села и засеока Невесиња, историјског градића у кршевитој Херцеговини. Овде је пукла Прва и Друга невестињска пушка. Горштаци су дигли устанак против Турака и њиховог зулума кога нису могли више трпети. Храбри Невесињци су били у рату велики ратници, а у миру гостопримљиви и добри домаћини. Невесиње у преводу значи *сњежна долина*. Многи су народи долазили и пролазили овим крајевима, а то потврђује крстасти камен кога су поставили Грци. А они су отишли са ових подручја у давна времена, на Илиндан, по површици снијега и леда. Примјетили смо и двадесетак стећака названих „Срђево гробље“. Ко је, када и како изнио овдје те лијепо исклесане споменике, тешке по неколико тона? То сами Бог зна!

Био нам је занимљив пут, а ми желимо да вам кажемо шта смо

видјели и шта нам је испричао времешни старац, сиједе косе са бијелом брадом и брковима. Гледамо га и стичемо утисак, као да смо цијели вијек и више враћени уназад. Лице му је било зајапурено, свјеже обојено бакреном бојом, а плавим очима испод дугачких бијелих обрва, гледа нас радозналим, благим погледом. На глави му је капа заврата, округла црна, на врху црвена чоја извезена златним концем са крстом и четири слова "С". Црна околиш на капи је жал за косовским јунацима изгинулим због српске неслоге. На тијелу је бијела кошуља од ботане, ручно шивена, црвени џемадан украшен златним нитима, рашне плаве чакшире и шарени тозлуци.

На ногама опанци кожни преплеташи, са опутом офарбаном кречом у бијелу боју. На рамену је имао торбу вунену са дугачким повразима и шареним кићанкама. У лијевој руци је држао лијепе јаворове гусле, традиционални инструмент овога краја, а у десној криво гудало на коме је изрезбарена змија отровница и струна од коњског репа, и на гудалу и на гуслама. Сви смо се радо сликали са њим, за несвакидашњи доживљај.

Питамо га: -Дједе, гдје смо ми сада?

-Дјецо, дошли сте на брдо Стражевица, одакле као из птичје перспективе гледате село Слато, једно од најљепших села у Републици Српској и шире.

-Шта све овдје има?

-Ово је једно здраво мјесто, нетакнуте природе, са великим бројем врела, чисте и питке изворске воде. Најпознатије је чудесно љековито врело, "Врело живота Благојевац". Ту су и Слаћке греде, са много неистражених пећина за које легенда каже да крију благо српских ратника. На једној од окомитих стијена је Копита. Круг

усијечен, пречника пет метара, а народ каже то је копита Маркова Шарина и пристаниште свемирских бродова, ванземаљаца са других планета. Овдје се ноћу чују гласови и звуци музике непознати цивилизацији данашњег времена. Копита ноћу повремено свјетлуца и примјећују се ликови анђеоске љепоте. Испод стијена је Слаћко поље, које је у прољеће прошарано разнобојним цвијећем неодољивог мириса, а доминира бијели нарцис у народу звани докољен. Поље на пола дијели Волујак, брдашце на коме се налази мала црква сазидана почетком прошлог вијека у српско-византијском стилу. Ту, код те црквене светиње, за Васкрсење је Свето причешће. Народна весеља и служба Божија су у прољеће о Костадинову дану, љети о Илиндану, а на Малу Госпојину, 21. септембра, у јесен. Ту се пјевало, играло, крштавало и вјенчавало, данас мало мање јер нема омладине. Почетком јуна почиње кошевина, па стотине младих мо-

мака са косама у рукама улазе у поље и обара прве откосе. Прелијепе дјевојке им доносе хладну воду, храну и сакупљају покошено сијено. Пјесме шале и смијех од јутра до навече трају двадесетак наредних дана. Сијено се сакупља и осушено садијева у навиљке и пластове, а понеко одмах товари на дрвена воловска кола која извлаче по неколико пари волова на Некудину, а одатле у села Дрежањ и Грабовицу, као и засеоке околo Поља. Стотине натоварених коња са товаром од сто до сто педесет кила у завезаним балама носе сијено у Шипашно и Подграђе. Тих дана све врви од посла као у кошници.

А кад се сијено покупи, настаје гозба за стотине оваца, говеда и коња, они пасу траву, а звуци безброј звона се уклапају у пјесме момака и дјевојака, па изгледа као један велики хор и оркестар. Овдје је оштар планински зрак, дише са пуним плућима, крвна слика се поправља, а бриге нестају. Љепота виђеног и мирис покошеног сијена очаравају. Ово је празник за очи и уши, прави земаљски рај. У јесен кише поплаве Поље, па изгледа као језеро. И било је ово некада право језеро, јер се и сада налазе алке у стијенама за које су се везали чамци и бродићи, као и понека лађа. Вода зими заледи, па Поље изгледа као велико клизалиште за хокеј и плес на леду. Скривено злато чувају орлови крсташи и бјелоглави супови који често надлијећу поље и повремено се одмарају на Врањеву куку.

Ратници и њихови комаданти Павле Ђуришић и Бајо Станишић су отишли у легенду, а злато чека онога коме је суђено. Ко је тај? То сами Бог зна. Околo Поља су засеоци, Церница, доказ да су ту Турци некада живјели. Красина, Окучине, Куће и Зајасен су у дно Поља. У дну

Сјенима нашег сина Радомира

Поља је и Понор, мјесто гдје понире вода из Поља и подземним каналима одлази. Ко зна куда и гдје? Са друге стране Поља су Љесковик и Валови, а у самом врху Милошевића Колибе и Јањића Торови.

*Волио је Радомир Слаћко поље, тазио га и докољен брао,
Волио је Блајојевац и са њега пио воду,
А свој млади живош је дао за нас и нашу слободу.
Хвала ти, вишеже млади, у име свих нас
И оних који ће доћи да поље тазе и из Блајојевца воду пију.
А ако зашреба многи ће својим сшовама поћи
Да бране нашу и слеедећих нарашћаја слободу.*

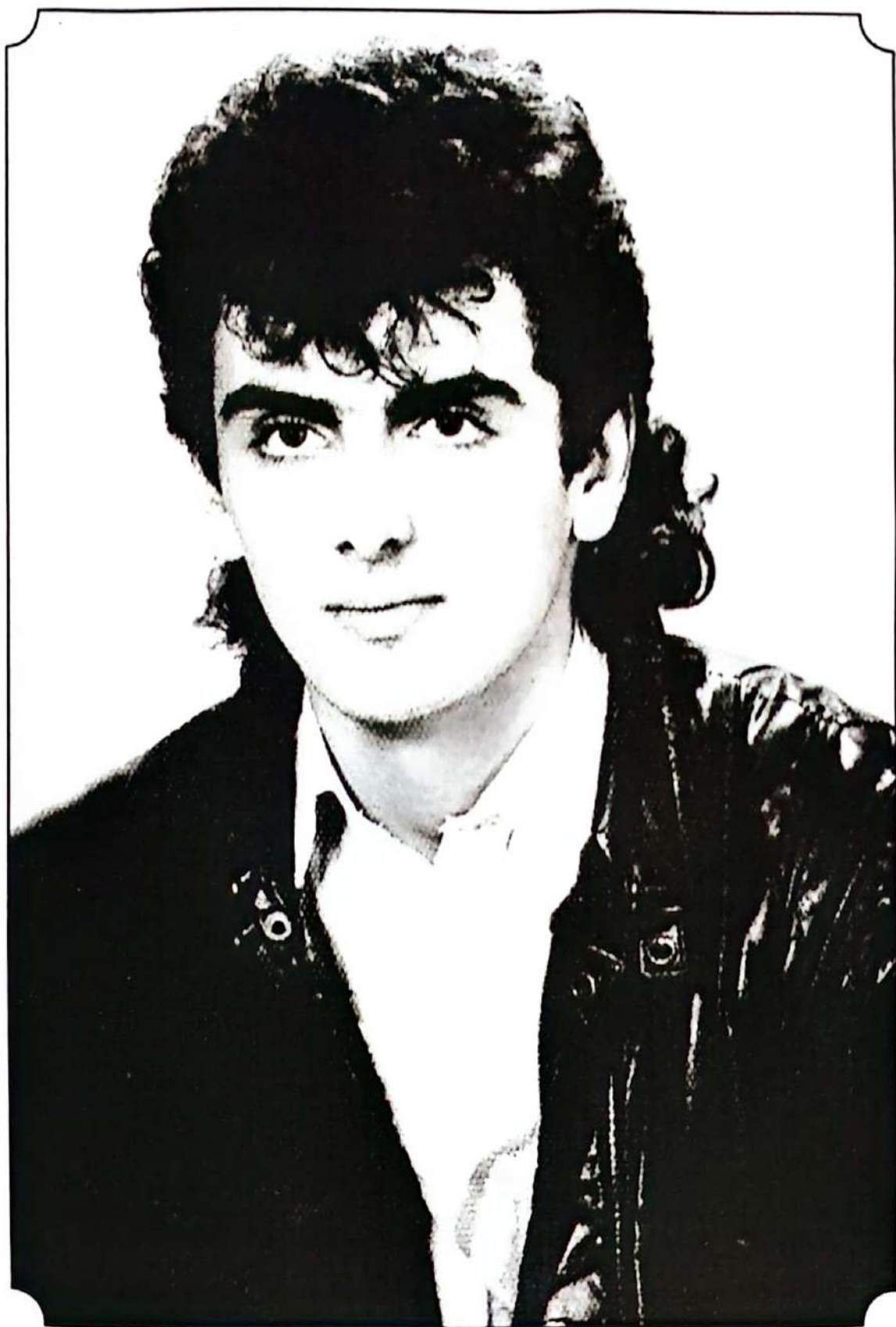
Миливоје Милошевић

СЈЕНИМА НАШЕГ СИНА РАДОМИРА

- фотографије и документи -

*Госїоде, кад
си їа обдарио
љейошом и
доброшом,
шїо ниси
и дуїим
живошом?*

Радомир као војник,
бранилац, Ошџбине.

Пешокрако шџа
учини,
шџо Србе завади;
ко ли џе је измислио,
Боју џлашџо.

*Радомир са шашом Ђоком,
мамом Бором и брашом
Драїомиром*

Радомир са браћом и сесћром

Госїоде шћо их рано расћави?

За живоїа країкої
своїа бјеше ѿнос свој
родбини ѿо љейоїи и
ѿамеїи. Узор срїској
омладини, да їа ѿамїе
и сїомињу к'о народної
доброївора, ѿримјер
људске величине чије
дјело живјеї' мора.

(Наїїис на ѿозадини
сїоменика)

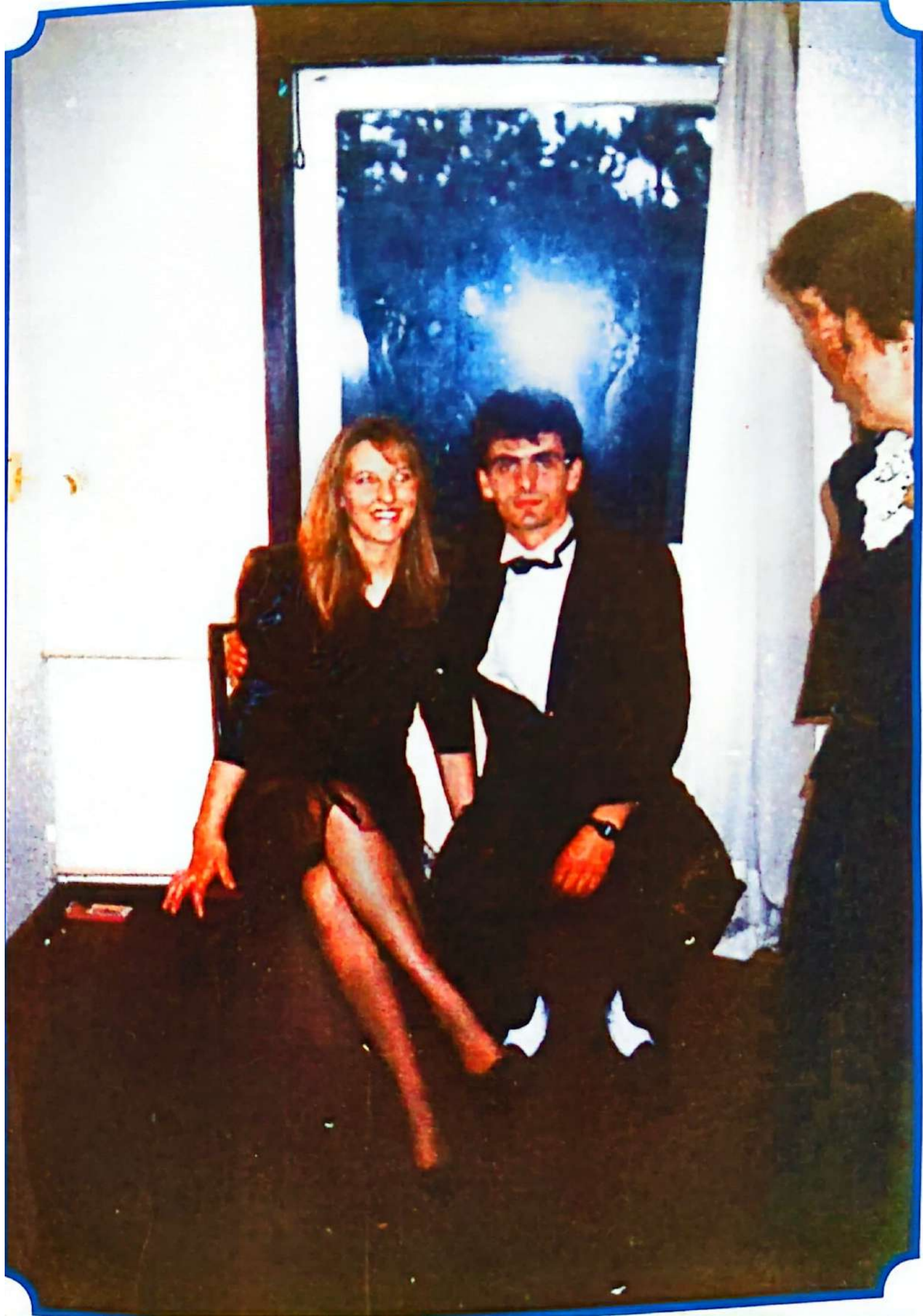

На заклейви, као
војник шадашње
ЈНА, са мајком и
дружарицом

*Многе дјевојке су га
сањале и обожавале.
Волио их је,
а и оне њега.*

*Радомир у друштву
једне од њих.*

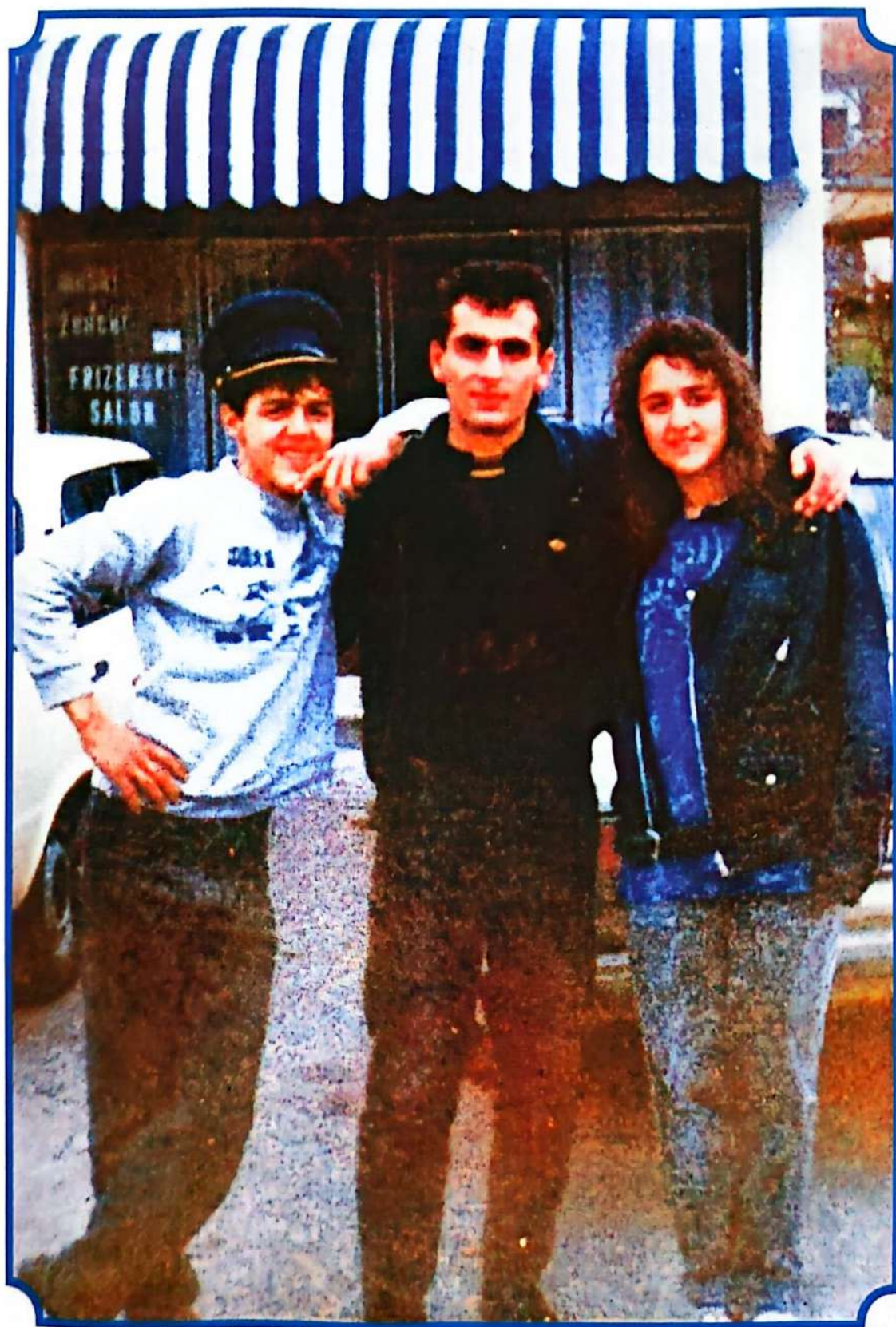

Радомир са мајком Борицом код
Корићке јаме, мјеста великої
сїрадања Срба у Билећи. Каква су
добра дјела Усташе учиниле, њако им
пошомсїво најредовало.

*Радомир са друшћивом на њрослави
мајуре на Злашибору*

Радомир са браћом
Драјомиром и
сесјром Дацом.
Госїоде, узео си нам
њеїа, била је ївоја
воља – хвала їи.
Сачувај нам њих двоје
и дај им сву срећу
овоїа свијеша. Амин.

Радомир у резбарији
своїа оца Ђока,
їуш̄ем їредака.

И ївоја крв за Крст̄
часни и слободу
злаїну.

1875-1992.

Од прадједа Пера до
Радомира, 120 година
непрестане борбе
српскої рода за јоли
живої.

Господе, слава Ти на
висинама, подари
мир и добру вољу на
земљи међу људима.
Амин.

ПЕРО ЈЕ ЛЕГЕНДАРНИ ПУШКАР НА БИТВИ НЕВЕДИНСКА ПУШКА

ПЕРО ЈЕ ЛЕГЕНДАРНИ ПУШКАР НА БИТВИ НЕВЕДИНСКА ПУШКА

НЕВЕДИНСКА

ПУШКА

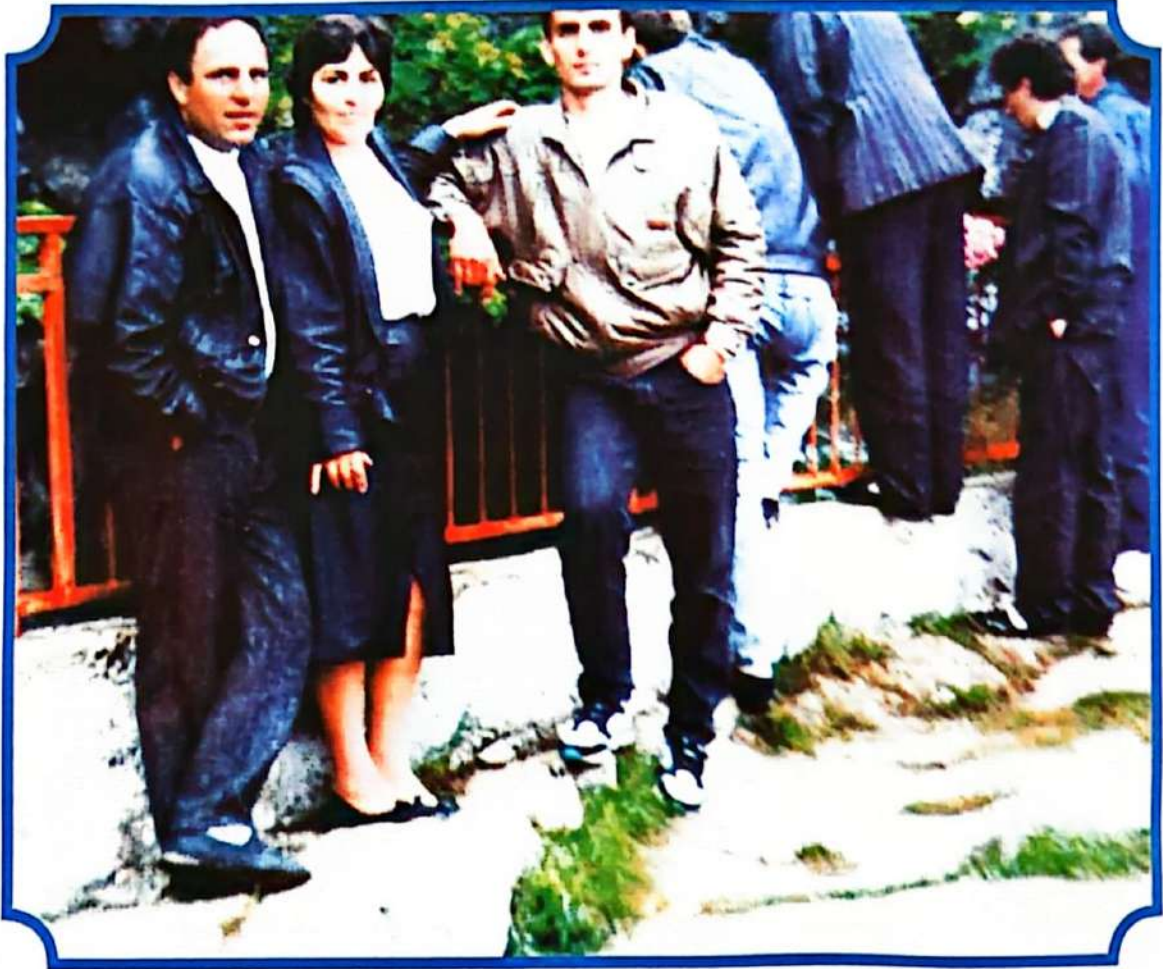
ПЕРО ЈЕ ЛЕГЕНДАРНИ ПУШКАР НА БИТВИ НЕВЕДИНСКА ПУШКА

Шува белица бела, ево бела бела
Ниска ивица бела бела бела
Ево бела бела бела бела бела
Пурка бела бела бела бела бела
Дува бела бела бела бела бела
Нева бела бела бела бела бела
Вува бела бела бела бела бела
Пена бела бела бела бела бела
Учи бела бела бела бела бела

ПЕРО ЈЕ ЛЕГЕНДАРНИ ПУШКАР НА БИТВИ НЕВЕДИНСКА ПУШКА

*Радомир, са мајком Бором и ујаком
Здравком. И Радомир и Здравко су дали
своје живоће за Републику Српску,
Радомир сјашавајући нејач, а Здравко
рањеної друїа. Њихова љлеменишосї
кошїала их је младих живоћа.*

Радомир са родишељима и зетом на
Корићкој јами, код Билеће, мјесту
сїрадања превареної и недужної
срїскої живља од маља и усїашкої
ножа. Нека Госїод злочинцима суди.

Сјенима нашеї сина Радомира

*Радомир са оцем Ђоком,
браћом и сестром*

Као њрави хришћанин, Радомир
са ујаком Ђењком, мајком Бором,
брањом Драјомиром и сесњром
Дацом њрослављају Свењо Хрисњово
Рођење. Мир Божји Хрисњос се роди –
Ваисњину Хрисњос се роди!

Радомир са браћом Драјомиром и сестром Дацом. Био им је све: и браћ и учишељ и зашћићник, мноћо их је волио.

Дјед Јован њодиже чашу у здравље своје
и својих унучади Радомира, Радована,
Драјомира, Рагмиле, Маре и Даворке.
„Нека вас Госїод чува и срећа њраїши.
Амин.“

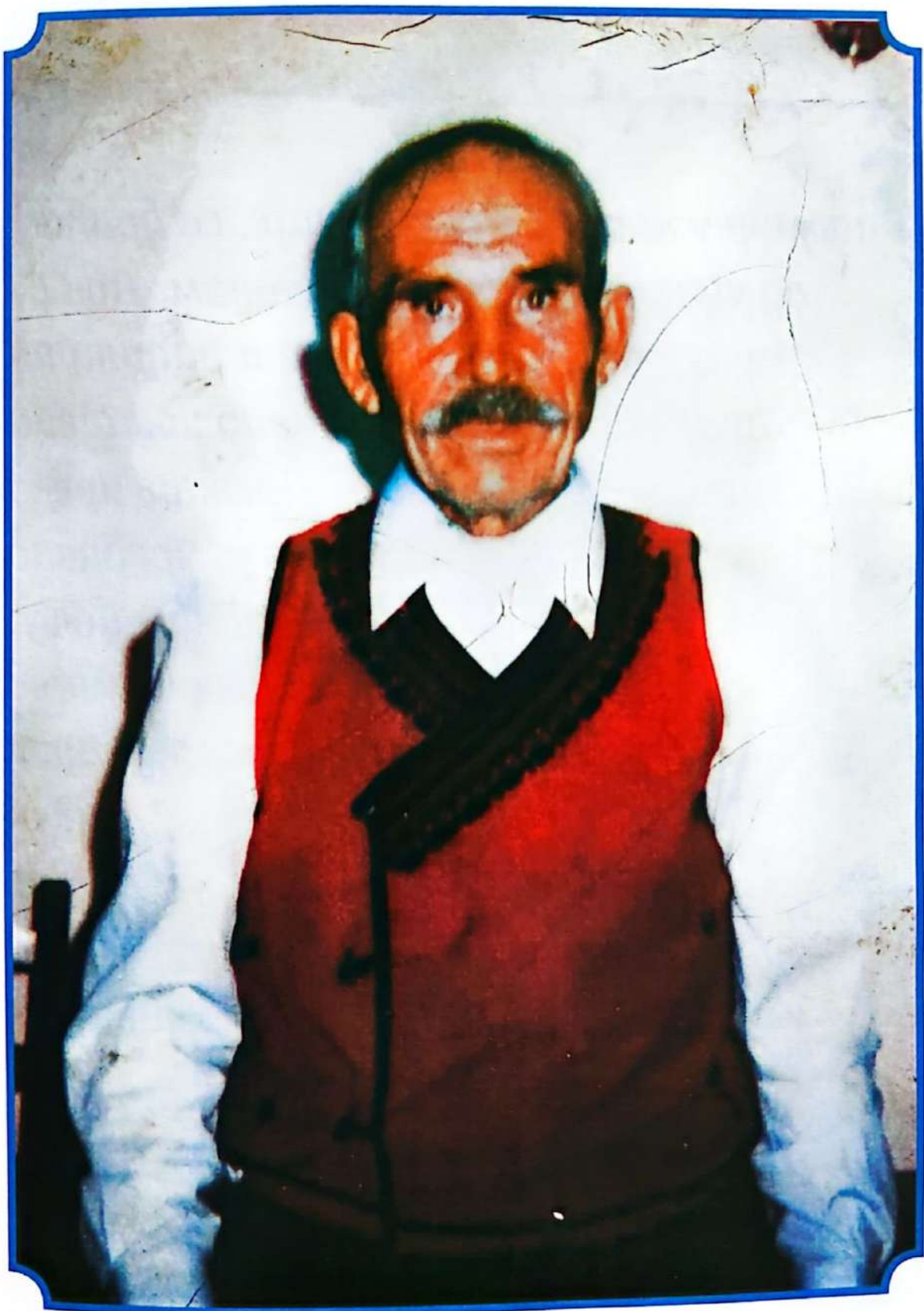
Радомиров дјед Јован са јуслама јаворовим, традиционалним инструментом српскога рода, Ђоковим радом, који ће казивати јесму о јунаштву и љеменишости Радомировој и преносити са кољена на кољено истину о успјеху и страдању српског народа.

Радомир је радо посјећивао Колешко и Морине. У Колешку је кућа његова дједа Јова, ту му се отац родио. Изнад Колешка су Морине, висораван на којој се сударају медитеранска и континентална клима. Ту се вријеме дневно мијења по три пута. Изразио сточарски крај. Зиме су дуге и хладне, сњегови велики. На Моринама живе сточари-номади преко љета. Пашњак је добар, ваздух здрав, има воде. Ту је чувена Чајкуша и неке још воде, које су радили Турци и Аустријанци. Касније Тито ништа није помогао овај пошени народ.

Радомиров дјед Обрен, који је са срїском војском ирешао Албанију, а за Срїску и Србију у Ошацинском раїу дао најмлађеї сина Здравка, унуке Ранка и Радомира. Обренова крв је ишекла њиховим венама. Били су неустрашиви и уједно илемениїи раїници. Сlike раїника Здравка, Ранка и Радомира се налазе у сїомен-собама са њиховим друїовима, а душе њихове у сїроју Небеске Србије славної Цара Лазара. Срїске раїнике носи у срцу сваки иошїен Србин до краја живоїа.

Сјенима нашеї сина Радомира

Радомир у наручју баке Павије, са браћом од ујака, Драћаном и Зораном. Док су му се родитељи мучили и радили по Аустрији, Радомир је боравио код дједа Обрена и баке Павије у селу Дрежањ преко зиме, а у прољеће и лјето је пребивао у колиби у Такалима у Слаћком пољу. Село Славо и Слачко поље је много волио. Пио је воду са извора ишкої и лековитої Благојевца и брао бијели нарцис да поклони мами кад дође и баки свакодневно. Одлазио је у Цркву Св. цара Константина и царице Јелене, гдје му је мајка крштена.

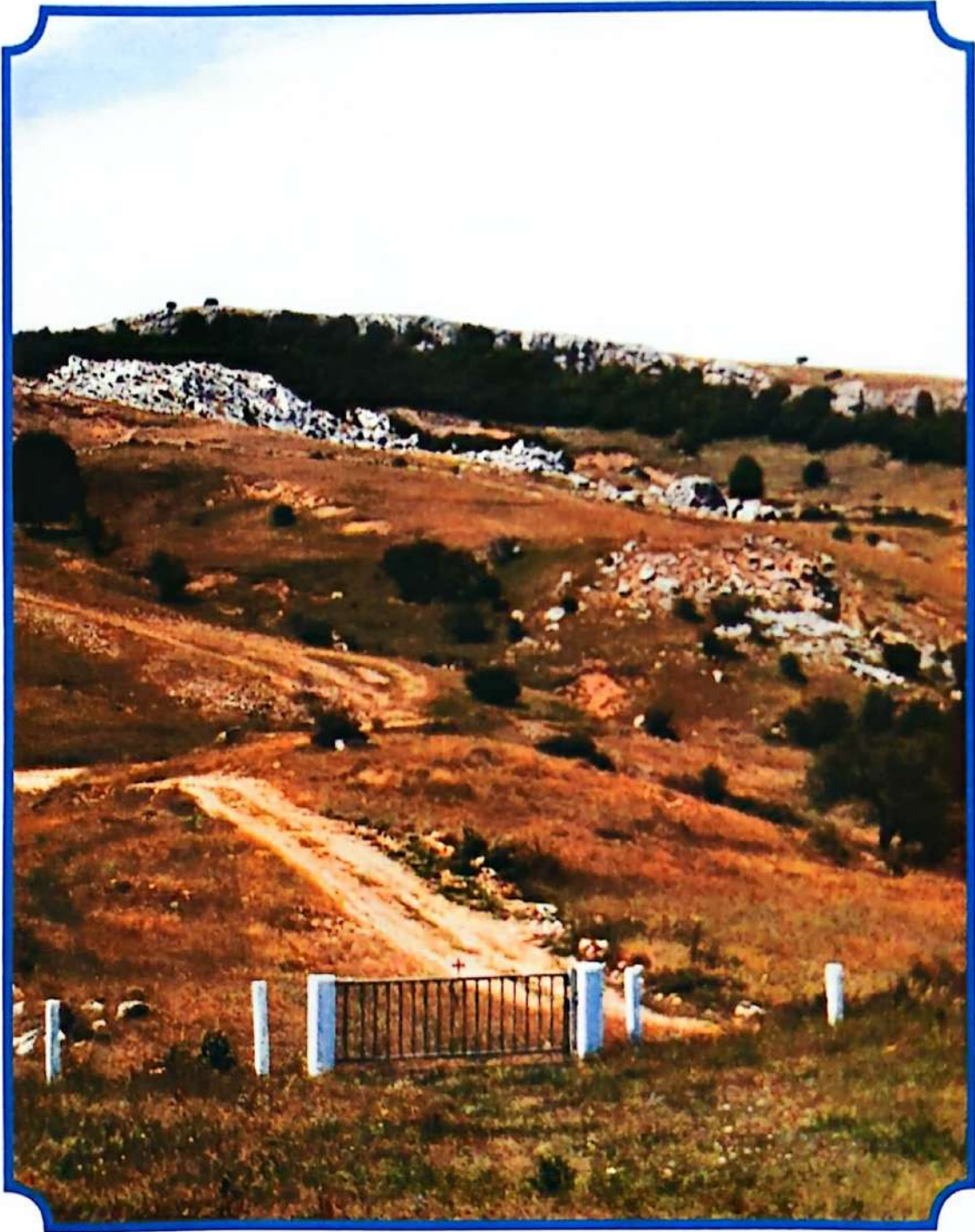

На дан сахране Радомирова дједа Обрена. Мајка Бора, бака Павија, тетка Милка, ујаци Недељко, Ђећко, Михајло, Миливоје и Здравко. Ујак Здравко је вишешки војинуо и свој млади живот дао за Републику Српску. У Првој мишовданској офанзиви на Шировцу, у подножју Вележа, сјасавајући свој рањеног саборца. Била је то велика крвава битка у којој је непријатељ био бројчано доста надмоћнији, али су браниоци Невесињске бригаде јуначки бранили и одбранили Невесиње. Туђманове и Изетбеговићеве фашистичке хорде, војвођинске белосветским њима рата, јуришале су као муве без главе, а српски јунаци су их рушили као снопље. За одбрану Невесиња, српске Херцеговине и Србије дало је неколико стотина бораца своје животе за крст часни и слободу златну, за Српску и Србију. Ми живи их носимо у срцима до краја живота.

*Кућа у Дрежњу, ідје се Радомирова
мајка родила, а Раде іровео рано
дјешињсїво код дједа Обрена и бабе
Павије, до іоласка у школу. Радо је у
њу долазио, све до њеїове смрїи.*

Такала у Слаћком пољу, тдје је Радомир
одгајан бриом баке и дједа, мајчиних
родишеља. Ту се налазила колиба и шорови,
а бивало се од Ђурђева до Мишрова дана.

Браћство Шиљејовића, на првом сабору у Невесињу

*Радомирови сїричеви,
браї и сесїра и рођаци*

Република Српска
В Л А Д А
Комисија за тражење
несталних и заробљених лица
Републике Српске

The Republic of Srpska
GOVERNMENT
The Commission for Tracing
Detained and Missing Persons of the
Republic of Srpska

51000 БАЊА ЛУКА, Ул. Николе Пашића бр. 36, тел./факс: ++387 51 302-150

Број: 28/2003

Датум: 01.04.2003

Након што је прибављен резултат извршене ДНК анализе, приступи се процесу коначне идентификације посмртних остатака несталог лица током ког је сачињен следени:

ЗАПИСНИК о идентификацији посмртних остатака

1. Посредством Међународне комисије за нестала лица (ICMP) прибављен је резултат ДНК анализе, под бројем протокола: 990/02.
2. Коштани узорак који је достављен на анализу No-93 (VB-35) анализиран је под кодним бројем 9103802 и поређен са узорцима крви узетим од донатора - чланова породице под кодним бројевима 0016640 и 0016641.
3. Након што је констатована подударност коштаног и крвних узорака, утврђено је да се ради о идентитету:

Шиљеговић (Ђорђе) Радомир, ID ICMP 10830
(Копија налаза ДНК анализе доставља се као прилог овом записнику)

4. Резултати ДНК анализе саопштени су присутним члановима породице.
5. Члановима породице омогућен је увид у целокупну писану и фото документацију везану за овај случај као и увид у посмртне остатке са којима Комисија располаже.
6. Након тога, чланови породице изјављују да прихватају утврђени идентитет посмртних остатака, што својим потписима потврђују.

Чланови породице:

1. <u>Шиљеговић Ђорђе</u>	3. <u>Шиљеговић Зоран</u>
2. <u>Шиљеговић Ђорђе</u>	4. _____

Истражни судија:

[Signature]

Члан Комисије:

[Signature]
М.П.

Лекар – форензичар:

[Signature]

SOCIJALISTIČKA FEDERATIVNA REPUBLIKA JUGOSLAVIJA
SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

Ekonomška škola „29. novembar“

(Naziv organizacije srednjeg usmjerenog obrazovanja i vaspitanja)

(Naziv osnovne organizacije udruženog rada)

u *Mostaru*
(Sjedište)

Školska 19 *89, 90* godina

SVJEDOČANSTVO
SVJEDODŽBA
O ZAVRŠENOM OBRAZOVANJU

za *administrativnog tehničara četvrti stepen*
(Naziv obrazovnog profila, stepen stručne spretnosti)

Сјенима нашеї сина Радомира

RADOMIR ŠILJEGOVIĆ

(IME I PREZIME)

je završio obrazovanje za

administrativnog tehničara

(Naziv obrazovnog profila)

četvrti

(Stepen stručne spreme)

pravna i birotehnička

(struka - usmjerenje)

Ova srednja škola upisana je u Registar srednjih škola pod brojem 7 na strani 7

Rješenje o upisu u Registar srednjih škola objavljeno je u „Službenom listu SRBIH“, broj 19
od 1989 godine.

Djelovodni broj 727/7

Broj matične knjige 1607/IV

U Mostaru 05.06. 1990 godine

ODJELJENUSKI STARJEŠINA,

Ivana Ostojić

INOKOSNI ODNOSNO PREDSEDNIK
KOLEGIALNOG POSLOVODNOG ORGANA,

N. Štebović

BROJČANE OCJENE SU: odličan (5), vrlo dobar (4), dobar (3), dovoljan (2), i nedovoljan (1).

SOCIJALISTIČKA FEDERATIVNA REPUBLIKA JUGOSLAVIJA
SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

Ekonomška škola, 29. NOVEMBOSKI

(Naziv radne organizacije srednjeg usmjerenog obrazovanja i vaspitanja)

(Naziv osnovne organizacije udruženog rada)

u Mostaru

(Sjedište)

školska 19 89, 90 godina

SVJEDOČANSTVO - SVJEDODŽBA

O ZAVRŠENOM RAZREDU

RADOMIR ŠILJEGOVIĆ sin-ici Dorđa

(Ime i prezime)

rođen-a 02. 04. 19 71 godine u Mostaru Opština Mostar

Socijalistička Republika BiH državljanin SRPJ

pohađao-ja — polagao-ja je školske 19 89, 90 godine prvi put četvrti (IV)

razred za sticanje obrazovanja za administrativno-tehničara

(Naziv obrazovnog profila)

četvrti pravna i birotehnička

(Stepen stručne spreme)

(Struka — usmjerenje)

i pokazao-ja ovaj uspjeh:

NASTAVNI PREDMETI

Srpskohrvatski - hrvatskosrpski jezik	☒	Praktična nast.	☒
Strani jezik <u>francuski</u>	☒	S. protiv. radom.	☒
Obrana i zaštita	☒	Osnove upravljanja	☒
Fizičko i zdravstveno vaspitanje	☒	Osnove prava	☒
Marxizam i socijalističko samoupravljanje	☒	Udruženog rada	☒
<u>Daktilografija</u>	☒	Statistika	☒
<u>Stenografija</u>	☒	Osnovi inform.	☒
<u>Latinski jezik</u>	☒		☒

Vladanje primjerno

Prema tome, učenik-ca — polaznik-ca je s odličnim uspjehom završio-ja četvrti razred.

Ova srednja škola upisana je u Registar srednjih škola pod brojem 7 na strani 7

Rješenje o upisu u Registar srednjih škola objavljeno je u «Službenom listu SRBiH», broj 19 od 1989 godine.

Djelovodni broj 927/7 Broj matične knjige 1607/IV
U Mostaru, 5. juna 19 90 godine

ODJELJENJSKI STARJESINA,

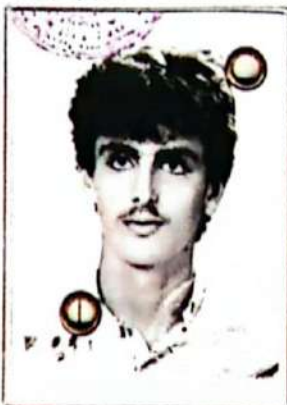
Jovana Ostojic

ČLANKOSNI ODNOŠNO PREDJEDNIK
KOLEGIJALNOG POSLOVODNOG ORGANA,

N. Klobay

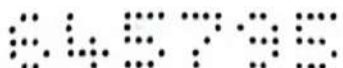
BRJICANE OCJENE SU: odličan (5), vrlo dobar (4), dobar (3), dovoljan (2) i nedovoljan (1).
OCJENE IZ VLADANJA SU: primjerno, dobro, zadovoljavajuće i loše.

Prezime i ime Презиме и име Nom et prénom	ŠILJEGOVIĆ RADOMIR
Dan, mjesec i godina rođenja Dan, mjesec i godina rođena Date de naissance	02.04.1971.
Mjesto i opština rođenja Mjesto и општина рођена Lieu de naissance et commune	MOSTAR
Prebivalište i adresa stana Пребивалиште и адреса стана Domicile habituel et adresse exacte	MOSTAR
Matični broj Матични број № d'immatriculation	010 0204971150003

Radomir Šiljegović
(Svojeručni potpis – Својеручни потпис
Signature du titulaire)

Тужним срцем и с болом у души обавјештавамо родбину, кумове, пријатеље, комшије и све познанике да ће мо испратити посмртне остатке нашег драгог и никад прежаленог

ШИЉЕГОВИЋ (Ђорђа) РАДОМИР

У недељу дана 06.04.2003.год. наш драги син, брат, братић, стриц, ујак, кум, пријатељ и комшија РАДОМИР ШИЉЕГОВИЋ нестало је у вихору рата 15.06.1992.год. у својој 21-ој години живота. Све до данас живили смо у нади да је преживио ратне страхоте и да ће нам се јавити. После обдукције извршене 01.04.2003.год. схватили смо да није преживио ратне страхоте. Сахрана посмртних остатака обавиће се у недељу 06.04.2003.год. на Српско-православном гробљу Милевац. Испраћај креће испред куће жалости у Милевцу у 14.00.часова.

ОЖАЛОШЋЕНИ:
отац Ђорђо, мајка Борика, брат Драшко, сестра Даца, снаха Наташа, братићи: Никола и Раде, сестричице: Марија и Катарина, зет Ацо, стричеви: Рајко, Мићо и Пајо, тетке: Радојка, Милосава и Милка, ујаци: Недељко, Михајло и Милivoје те породице: Шилеговић, Милошевић, Граховић, Ђерић, Будалић, Копривица, Нинковић, Скочајић, Шиповац, Голијанин, Ковачевић, Андрић, Рачић, Павловић, Телетиња те остата родбина, кумови, пријатељи и комшије.

SOCIJALISTIČKA FEDERATIVNA REPUBLIKA JUGOSLAVIJA
SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA

R.O. Udruga osnovne škole - Mostar
(Naziv radne organizacije općinog obrazovanja i vaspitanja)

R Osnovna škola 14. februara u Mostaru
Opština Mostar

Matična knjiga-sveska VI Matični broj 115.

SVJEDOČANSTVO-SVJEDODŽBA

Sin-keci Štjegović Radomir
(prezime i ime učenika)

Rođen-a 2.4. 1971 godine u Mostaru Opština Mostar
(prezime i ime roditelja)

državljanin FRJ Socijalistička Republika Bosna i Hercegovina
otum učio-je 1985/1986 školske godine

otum I VIII razred osnovne škole i postigao-je ovaj uspjeh:

Srpskohrvatski-hrvatskosrpski jezik	<u>odlično 151</u>
Matematika	<u>odlično 151</u>
<u>Francuski</u> jezik	<u>odlično 151</u>
Istorija	<u>odlično 151</u>
Geografija	<u>odlično 151</u>
Biologija	<u>odlično 151</u>
Hemija	<u>odlično 151</u>
Fizika	<u>odlično 151</u>
Radno i tehničko vaspitanje	<u>odlično 151</u>
Fizičko vaspitanje	<u>odlično 151</u>
Likovno vaspitanje	<u>odlično 151</u>
Muzičko vaspitanje	<u>odlično 151</u>
Izborna nastava: <u>Elektrotehnika</u>	<u>odlično 151</u>
Prva pomoć i zaštita	<u>odlično 151</u>

Vladanje primjerno

Prema tome učenik-ica je završio-je otum (VIII) razred
(navesti završni razred - slovima i brojem)

osnovne škole s odličnim 151 uspjehom.

U Mostaru 2.0.5. 1986 godine.

Djelovodni broj: 02-188/86 (M. P.)

Razredni starješina: Radomir Direktor škole: Čević

Brojčane ocjene: 5 (odlično), 4 (vrlodobro), 3 (dobro), 2 (dovoljno), 1 (nedovoljno).
Ocjena vladanja: primjerno, dobro, zadovoljavajuće, loše.
Ocjena općine: loše, dobro, zadovoljavajuće.

Izdavač: ROUJ "Veselin Masleša" - Poslovnica Ilićke ulice - Sarajevo
Oznaka sa narudžbu 18/18 Izdanje 8/85

[Obrazac broj 16]

Љуџни снови и сјећања

Алија узет беговица

и

и сјети се алија великог дахије
 дерде леа великог јунака

присјети се алија се и његова кучка

све алија хоће да слиједи

људој глави ништа не врједи

Попали се с друштвом на дивану

даће све маграти и (саву) и Дрини

Понуда се ~~але~~ але усе

и некако остарио кљусе

Тоће да се на меџдан опрема

своје ништа за опреми нема

Нема ђизме нема сабје ни доџина

Јадан але нема нијега свога

Але чека утакса европскога

Европски је утакса звјерка без

бијега

Богати се але враћ сломити

с њега

Сјенима нашеї сина Радомира

Svojeručni potpis studenta: <i>Radomir Radošević</i> Karta <u>1105/13</u> izdata u <u>1105/13</u> 19<u>90</u> U Mostaru, _____ 19____ godine	SOCIJALISTIČKA FEDERATIVNA REPUBLIKA JUŽOSLAVIJA SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA UNIVERZITET "DŽEMAL BIJEĐIĆ" MOSTAR UPISNICA INDEX <i>Štećević</i> Dovije br. <i>1105/13</i> ŠTEĆEVIĆ RAĐOMIR (Prezime i ime) rođen-a (datum) <u>02.04.1971.g.</u> u (mjesto, SR) <u>B.I.H. MOSTAR</u> državljanin <u>SADŽ</u> upisan-a je kao <u>redovan student</u> <u>studenti koji se obrazuju uz rad</u> <u>PRAVNI FAKULTET</u> (Naziv visokoškolske organizacije) (odjeljak-grupa) _____ Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru Dana <u>9.7.1990.</u> <i>[Signature]</i> Ovlašten izdavač: "V. Maslova, knjižara i Mostar Prehrambenja zbornica, Odborima Odborom Izvornoj odboru Školskine Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru broj 22-22/75

Усијешан студент, радовно давао
испите уз највише ојене. Цијењен
међу професорима и студентима.
Индекс за понос, Радомиров индекс.

Волио је ауџа, разумио се у шехнику.
Радомирова међународна возачка
дозвола.

САДРЖАЈ

СЈЕНИМА НАШЕГ СИНА РАДОМИРА

ЈЕДАНАЕСТ ГОДИНА НЕИЗВЈЕСНОСТИ 5

КОРАК ПО КОРАК ДО ПРВЕ РАДОСТИ 7

У ИМЕ СЛАВЕ БОЖИЈЕ 10

**СЈЕНИМА МОГА СЕСТРИЋА РАДОМИРА
ШИЉЕГОВИЋА** 17

ДОК СТОЈИМ НАД ТВОЈОМ ХУМКОМ 18

ШТО НАС ОСТАВИ? 20

РАДОМИРЕ БРАТЕ И ВИШЕ 21

**РАДОМИР ЈЕ ПОНОС
БРАТСТВА ШИЉЕГОВИЋА** 25

ПРИЈАТЕЉИ И У ТУЗИ И У РАДОСТИ 27

ШИЉЕГОВИЋ РАДОМИРУ 30

КУМЕ, БРАТЕ... 33

СВИ ПУТЕВИ ВОДЕ У СЛАЋКО ПОЉЕ 36

ФОТОГРАФИЈЕ И ДОКУМЕНТИ 43

Родитељи Ђорђе и Борика Шиљековић
СЈЕНИМА НАШЕГ СИНА РАДОМИРА
1972 - 1992

Београд - Невесиње 2012.

Издавачи
Ђорђе и Борика Шиљековић

Приредио
Миливоје Милошевић

Дизајн и припрема за штампу
Ђорђе Остојић

Тираж
50 примјерака

Штампа
Rival Copy, Београд-Батајница

ЗА ЖИВОТА КРАТКОГ СВОГА
БЈЕШЕ ПОНОС СВОЈ РОДБИНИ,
ПО ЉЕПОТИ И ПАМЕТИ
УЗОР СРПСКОЈ ОМЛАДИНИ.

ДА ГА ПАМТЕ И СПОМИЊУ
КО НАРОДНОГ ДОБРОТВОРА.

ПРИМЈЕР ЉУДСКЕ ВЕЛИЧИНЕ
ЧИЈЕ ДЈЕЛО ЖИВЈЕТ МОРА...